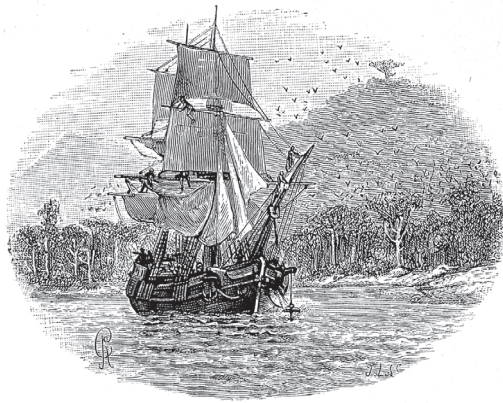

Robert Louis Stevenson

Schateiland

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

*'De hele dag hing hij met een geelkoperen
verrekijker rond bij de baai...'*

DE OUDE ZEEBONK

IN DE 'ADMIRAAL BENBOW'

Landjonker Trelawney, dokter Livesey en de andere heren hebben mij gevraagd de hele geschiedenis aangaande Schateiland op te schrijven, van het begin tot het einde, zonder iets te verzwijgen, behalve de ligging van het eiland, en dat laatste alleen omdat er nog een deel van de schat daar te halen valt. Daarom neem ik de pen op in het jaar onzes Heren 17[..]. Ik begin bij de tijd dat mijn vader herberg 'Admiraal Benbow' dreef en de getaande oude zeeman met het litteken op zijn gezicht bij ons introk.

Ik zie het nog voor me alsof het gisteren was, zoals hij daar aan kwam sjokken met zijn zeemanskist die iemand op een kruiwagen achter hem aan duwde. Hij was een forse kerel, sterk, zwaargebouwd, gebruind als een hazelnoot. Zijn haar, dat stijf stond van het pek, hing tot op zijn groezelige blauwe overjas; zijn handen waren ruw en zaten vol littekens; zijn nagels waren zwart en gescheurd. Alleen het litteken van een sabelhouw over zijn ene wang was grauw, bijna lijkachtig wit.

Ik zie het nog voor me, zoals hij zijn blik

over de baai liet gaan en daarbij in gedachten verzonken zachtjes een deuntje stond te fluiten. En hoe hij toen ineens het oude zeemanslied aanhief dat hij later nog zo vaak zou zingen:

*‘Vijftien man op de kist van de dooie,
Jo-ho-ho, en een fles rum!’*

Hij zong met de onzekere hoge stem van een oude man die zwoegend aan de kaapstander het vak van zeeman heeft geleerd en daarbij zijn stem heeft gevormd en weer heeft kwijtgeraakt.

Eenmaal bij de herberg aangekomen, sloeg hij op de deur met de stok die hij bij zich had en die eruit zag als een koevoet, en ging buiten op de bank zitten. Toen mijn vader verscheen, riep de zeebonk op ruwe toon om een glas rum. Nadat het gevraagde hem was gebracht, dronk hij langzaam van het goedje, proefde als een kenner de nasmaak en keek intussen om zich heen naar de rotsen en naar ons uithangbord.

‘Een goeie baai om voor anker te gaan,’ zei hij ten slotte. ‘Je kroeg ligt hier niet slecht. Heb je veel aanloop hier, maat?’

Mijn vader zei nee, hij had de laatste tijd maar weinig aanloop, jammer genoeg.

‘Mooi zo,’ zei de zeebonk. ‘Dan trek ik hier in.’

En naar de man die de kruiwagen had geduwd, riep hij toen: ‘Hé, maat! Kom eens langs-zij en help me mijn kist naar boven te brengen!’

Daarna vervolgde hij tegen mijn vader: ‘Ik gooi hier voorlopig mijn anker uit. Ik ben maar een gewone jongen. Rum en eieren met gebakken spek, dat is alles wat ik nodig heb, en die landtong daar om te kijken naar de schepen die uitvaren. Wat mijn naam is? Noem me maar kapitein. O, ik begrijp al waar het je om te doen is – zie daar.’

Hij deed een greep in zijn zak en wierp drie of vier goudstukken op de drempel. ‘Als het op is, zeg je het maar,’ zei hij en hij keek zo grimmig als een kapitein van een oorlogsschip.

Zijn kleren zagen er niet fraai uit en zijn taal was grof, maar hij maakte totaal niet de indruk van iemand die als matroos voor de mast had gevaren. Hij had meer weg van een stuurman of een schipper, gewend om gehoorzaamd te worden en erop te slaan als dat niet gebeurde.

De man met de kruiwagen vertelde ons later dat de zeebonk de vorige dag per postkoets was aangekomen en bij de ‘Royal George’ was afgestapt. Daar had hij gevraagd naar de herbergen langs de kust en ze zullen hem wel verteld heb-

ben dat het bij ons goed was en dat de 'Admiraal Benbow' erg eenzaam lag. Blijkbaar had hij om die reden besloten bij ons in te trekken. Meer konden we niet te weten komen over onze gast.

Gewoonlijk was de oude zeebonk erg zwijgzaam. De hele dag hing hij met een geelkope- ren verrekijker rond bij de baai of stond hij op de rotsen naar de zee te staren. En 's avonds zat hij in een hoek van de gelagkamer vlak bij het vuur en dronk heel sterke rumgrog. Als iemand iets tegen hem zei, antwoordde hij meestal niet; hij keek dan alleen met een woeste schok op en snoof door zijn neus als een misthoorn. Wij en de mensen die bij ons over de vloer kwamen, hadden al gauw begrepen dat je hem met rust moest laten.

Als hij thuiskwam van zijn dagelijkse wandeling, vroeg hij altijd of er zeelui voorbij waren gekomen. Eerst dachten we dat hij behoefte had aan gezelschap van zijn eigen soort en dat hij het daarom vroeg, maar op den duur begonnen we te begrijpen dat het tegendeel waar was. Als er eens een zeeman bij ons logeerde (dat kwam weleens voor, als ze te voet langs de kust naar Bristol gingen), keek hij altijd eerst behoedzaam langs het gordijn dat voor de in-

gang hing, voordat hij de gelagkamer binnenkwam. En in de aanwezigheid van zeevarend volk was hij steevast zo stil als een muis. Voor mij was daar weinig geheimzinnigs aan, want ik deelde tot op zekere hoogte zijn voorzichtigheid.

Op een zekere dag nam hij me apart en beloofde me dat ik op de eerste van elke maand een kwartje zou krijgen. Daarvoor hoefde ik niets anders te doen dan uit te kijken 'met mijn scherpste oog' naar 'een zeeman met één been', en als die in de kijkerd kwam, moest ik het hem onmiddellijk melden. Het gebeurde niet zelden dat hij, als ik op de eerste van de maand om mijn beloning kwam zonder dat ik iets had gezien, alleen maar snoof en me zwijgend aankeek tot ik afdroop. Maar steevast kwam hij toch altijd voor het einde van de week weer tot betere gedachten, bracht me mijn kwartje en herhaalde zijn opdracht om scherp uit te kijken naar 'de zeeman met één been'.

Hoe dat heerschap me in mijn dromen achtervolgde, hoef ik u nauwelijks te vertellen. Als de wind in stormachtige nachten aan het huis rukte en de branding in de baai bulderend tegen de rotsen opspatte, zag ik hem voor me, in duizend gedaanten en met duizend duivel-

se gezichten. De ene keer was zijn been bij de knie afgezet, de andere keer bij de heup; soms ook was hij een monster dat altijd één been had gehad, en wel midden onder zijn romp. Daar sprong en rende hij mee; hij zat me achterna in donkere wouden en duistere steegjes. Het waren de afschuwelijkste nachtmerries die ik ooit heb gehad. – Al met al was door die huiveringwekkende dromen het kwartje dat ik elke maand kreeg, nogal zuur verdiend.

Maar hoe bang ik ook was voor die onbekende zeeman met één been, voor de kapitein zelf had ik minder angst dan enig ander die hem kende. Het gebeurde weleens dat hij 's avonds meer rumgrog dronk dan hij kon verdragen, en dan kon hij van die gemene wilde zeemanliederen zitten zingen zonder zich van iemand wat aan te trekken. Soms gaf hij een rondje en dan moesten ze allemaal, al zaten ze erbij te rillen, naar zijn verhalen luisteren of het refrein van zijn liedjes meezingen. Hoe vaak heb ik niet de herberg horen dreunen van *'Jo-ho-ho, en een fles rum!'*.

Alle gasten zongen dan mee zo hard ze konden, al hadden ze daar helemaal geen zin in en de een probeerde boven de ander uit te schreeuwen, doodsbang dat de kapitein er anders iets

van zou zeggen. Want als hij zo'n bui had, was hij een verdraaid dwingend heerschap; dan sloeg hij plots met de vlakke hand op tafel omdat iedereen stil moest zijn, of ontstak hij plotseling in razernij, de ene keer omdat iemand hem iets vroeg, de andere keer omdat niemand hem iets vroeg en hij daaruit afleidde dat niemand aandacht had voor het verhaal dat hij aan het vertellen was. En geen levende ziel mocht van hem de herberg uit voordat hij zichzelf bijna in slaap had gedronken en naar zijn bed waggelde.

De verhalen die de oude zeebonk vertelde, joegen de mensen overigens nog meer angst aan dan hijzelf. Het waren altijd vreselijke verhalen: over ophangen en kielhalen en storm op zee, over de onherbergzame Tortuga Eilanden en andere onleefbare gebieden, of over woeste daden en ruige streken in Midden-Amerika. Als het allemaal waar was wat hij vertelde, had hij zijn hele leven lang verkeerd onder de meest verdorven mensen die God ooit de zee had laten bevaren. Over de grove taal waarin hij zijn verhalen opdiste, waren onze eenvoudige bezoekers trouwens bijna even ontzet als over de misdaden die hij erin beschreef.

Mijn vader zei altijd dat hij de zaak zou ruïneren, want wie wil er nu nog in een herberg komen waarin je getiranniseerd en afgeblaft wordt en verhalen moet aanhoren die je de stuipen op het lijf jagen? Maar ik geloof dat we er in werkelijkheid toch profijt van hadden. Als ze erbij zaten als de oude kapitein los ging, waren de mensen bang, maar achteraf vonden ze zijn aanwezigheid toch wel plezierig, want het bracht iets avontuurlijks in het anders zo stille dorpsleven. Onder het jonge volk waren er zelfs een paar die deden alsof ze hem bewonderden. Ze zeiden dat hij een ‘echte zeebonk’ was en ‘een pikbroek van de goeie soort’ en zo, en dat ‘kerels als hij’ Engeland ter zee alom gevreesd hadden gemaakt.

Op een andere manier dreigde hij ons echter toch te ruïneren. Hij bleef maar bij ons, de ene week na de andere, de ene maand na de andere, en het geld dat hij had gegeven, was allang op, maar mijn vader kon maar niet de moed vinden om op verdere betaling aan te dringen. Wanneer hij er eens iets van zei, bracht onze gast een zo luidruchtig gesnuif voort, dat het op het trompetteren van een zeeleeuw leek, en dan keek hij mijn vader zwijgend aan met een blik in zijn ogen die hem deed afdruipen. Ik